

Toruń, dnia 06.07.2026 r.

Marcin Łowicki

Szanowna Pani
Jolanta Sobierańska-Grenda
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Do wiadomości:

1. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
2. Sejmowa Komisja Zdrowia
3. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej

PETYCJA

w sprawie zmiany ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez rozszerzenie kompetencji gmin do ograniczania sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w godzinach porannych

Szanowna Pani Minister,

działając w interesie publicznym, na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do zmiany art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Celem petycji jest przyznanie radom gmin uprawnienia do wprowadzania tam, gdzie uzasadniają to lokalne potrzeby zdrowotne, społeczne lub porządkowe ograniczeń sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży nie tylko do godziny 6:00, lecz maksymalnie do godziny 10:00.

Petycja nie dotyczy wprowadzenia ogólnopolskiego zakazu sprzedaży alkoholu do godziny 10:00. **Dotyczy wyłącznie stworzenia samorządom narzędzia prawnego, z którego gmina mogłaby skorzystać po analizie lokalnej sytuacji.**

Wnioskowana zmiana

Wnoszę o zmianę art. 12 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w taki sposób, aby rada gminy mogła ustalić, w drodze uchwały, dla terenu całej gminy albo wskazanych jednostek pomocniczych gminy, ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w wybranym przedziale czasowym rozpoczynającym się nie wcześniej niż o godzinie 22:00 i kończącym się nie później niż o godzinie 10:00 dnia następnego.

Obecnie obowiązujące rozwiązanie pozwala gminom ograniczać nocną sprzedaż alkoholu „na wynos” w godzinach od 22:00 do 6:00. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) opisuje ten instrument właśnie jako możliwość wprowadzania ograniczeń sprzedaży między 22:00 a 6:00.

Proponuję rozważenie następującego brzmienia art. 12 ust. 4 ustawy:

„Rada gminy może ustalić, w drodze uchwały, dla terenu gminy lub wskazanych jednostek pomocniczych gminy, ograniczenia sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Ograniczenia mogą dotyczyć sprzedaży prowadzonej w wybranym przedziale czasowym rozpoczynającym się nie wcześniej niż o godzinie 22:00 i kończącym się nie później niż o godzinie 10:00 dnia następnego.”

Ewentualnie, dla wzmocnienia proporcjonalności rozwiązania, proponuję rozważenie dodania przepisu uzupełniającego:

„Uchwała, o której mowa w ust. 4, powinna być uzasadniona lokalnymi potrzebami w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa lub porządku publicznego.”

Takie brzmienie nie nakładałoby obowiązku wprowadzenia zakazu porannej sprzedaży alkoholu. Dawałoby jedynie gminom możliwość dostosowania godzin ograniczenia do realnych problemów lokalnych.

Uzasadnienie

Obecne przepisy pozwalają gminom reagować na nocną sprzedaż alkoholu przeznaczonego do spożycia poza miejscem sprzedaży, ale kończą to narzędzie o godzinie 6:00. W praktyce może to oznaczać, że punkt sprzedaży, który nie może sprzedawać alkoholu w nocy, może rozpocząć sprzedaż już o 6:00 rano.

Z perspektywy zdrowia publicznego i profilaktyki uzależnień powstaje pytanie, czy godzina 6:00 jest zawsze racjonalną granicą. W wielu przypadkach poranny zakup alkoholu może być związany nie ze zwykłą, neutralną konsumpcją, lecz z problemowym spożywaniem alkoholu,

kontynuacją spożycia po nocy, objawami uzależnienia albo potrzebą natychmiastowego dostępu do alkoholu po okresie nocnego ograniczenia.

Nie każda gmina doświadcza tego problemu w takim samym stopniu. Dlatego nie postuluję wprowadzenia jednolitego, ogólnopolskiego zakazu sprzedaży alkoholu do godziny 10:00. Postuluję, aby ustawodawca zaufał samorządom i umożliwił im wprowadzenie takiego rozwiązania tam, gdzie przemawiają za tym lokalne dane, doświadczenia służb, opinia gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych albo głosy mieszkańców.

Proponowana zmiana jest proporcjonalna z kilku powodów.

Po pierwsze, dotyczy wyłącznie sprzedaży alkoholu przeznaczonego do spożycia poza miejscem sprzedaży. Nie dotyczy restauracji, barów ani lokali gastronomicznych podających alkohol do spożycia na miejscu.

Po drugie, nie wprowadza automatycznego zakazu w całej Polsce. Decyzja należałaby do rady gminy.

Po trzecie, gmina mogłaby ustalić ograniczenie niekoniecznie do godziny 10:00. Mogłaby wybrać wariant łagodniejszy, na przykład do 7:00, 8:00 albo 9:00, jeżeli taki zakres byłby wystarczający.

Po czwarte, ograniczenie mogłoby dotyczyć całej gminy albo tylko wybranych jednostek pomocniczych, na przykład centrum miasta, okolic dworców, obszarów z dużą liczbą interwencji porządkowych albo miejsc szczególnie narażonych na negatywne skutki porannej sprzedaży alkoholu.

Po piąte, rozwiązanie nie odbiera przedsiębiorcom prawa do prowadzenia działalności gospodarczej. Ogranicza jedynie możliwość sprzedaży szczególnego produktu w określonych godzinach, jeżeli wymaga tego ochrona zdrowia, bezpieczeństwa lub porządku publicznego.

Poza tym ograniczanie fizycznej dostępności alkoholu jest jednym z uznanych instrumentów polityki zdrowia publicznego. Światowa Organizacja Zdrowia w ramach inicjatywy SAFER wskazuje ograniczanie godzin sprzedaży oraz gęstości punktów sprzedaży jako narzędzia ograniczania szkód związanych z alkoholem.

WHO wskazuje również, że rozwiązania ograniczające dostępność alkoholu mogą przyczynić się do zmniejszenia spożycia, kształtowania wzorców konsumpcji i ograniczania szkód.

W literaturze naukowej podkreśla się, że ograniczanie godzin sprzedaży alkoholu jest strategią, która może ograniczać nadmierną konsumpcję i szkody alkoholowe. Przegląd badań opublikowany w „American Journal of Preventive Medicine” wskazywał, że zwiększanie godzin sprzedaży o co najmniej 2 godziny wiąże się ze wzrostem szkód alkoholowych, a utrzymywanie lub ograniczanie godzin sprzedaży może być instrumentem ich zmniejszania.

W tym kontekście szczególnej analizy wymaga nie tylko sprzedaż nocna, ale również sprzedaż bardzo wcześnie rano. Dla części mieszkańców dostępność alkoholu już od godziny 6:00 może nie być neutralną usługą handlową, lecz czynnikiem utrudniającym ograniczanie szkód związanych z uzależnieniem.

Decyzja powinna należeć do gmin gdyż to gminy są najbliżej problemu. To one otrzymują skargi mieszkańców, dane ze Straży Miejskiej, informacje od Policji, sygnały od rad osiedli, placówek pomocowych, organizacji społecznych i gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Jedna gmina może nie potrzebować ograniczenia sprzedaży do godziny 10:00. Inna może potrzebować ograniczenia tylko do 8:00. Jeszcze inna może potrzebować takiego rozwiązania tylko w centrum, okolicy dworca albo w jednostce pomocniczej szczególnie dotkniętej problemami porządkowymi.

Dlatego właściwym rozwiązaniem nie jest centralny nakaz, lecz ustawowa możliwość. Państwo powinno określić ramy, a samorząd powinien móc zdecydować, czy i jak z nich skorzystać.

Dla uniknięcia nieporozumień wskazuję wyraźnie, że niniejsza petycja:

1. nie dotyczy sprzedaży alkoholu do spożycia w miejscu sprzedaży, czyli w restauracjach, barach i lokalach gastronomicznych;
2. nie wprowadza obowiązkowego zakazu sprzedaży alkoholu do godziny 10:00 w całej Polsce;
3. nie odbiera gminom samodzielności;
4. nie przesądza, że każda gmina powinna wprowadzić takie ograniczenie;
5. nie dotyczy całodobowego zakazu sprzedaży alkoholu;
6. nie zmienia zasad wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
7. nie zwalnia gmin z obowiązku rzetelnego uzasadnienia uchwały;
8. nie zastępuje działań edukacyjnych, terapeutycznych i pomocowych wobec osób uzależnionych.

Petycja dotyczy wyłącznie uzupełnienia obecnego instrumentu prawnego, tak aby gmina mogła reagować również na problem wczesnoporannej sprzedaży alkoholu „na wynos”.

Oczywiście można przewidzieć, że osoby uzależnione znajdą sposób na zakup alkoholu wcześniej. Ten argument nie przekreśla sensu regulacji. W polityce zdrowia publicznego

wiele działań nie eliminuje problemu całkowicie, ale ogranicza jego skalę, opóźnia dostęp, zmniejsza impulsywność zakupu i ułatwia interwencję pomocową.

Pewnie pojawi się zaraz zarzut, że proponowana zmiana uderzy w sklepy. Jednak petycja nie nakłada ograniczenia na wszystkie sklepy w Polsce. Daje gminom możliwość podjęcia uchwały tam, gdzie jest to uzasadnione. Przedsiębiorcy nadal mogliby prowadzić sprzedaż alkoholu w pozostałych godzinach, a ograniczenie dotyczyłoby wyłącznie produktu szczególnego, którego sprzedaż już dziś podlega limitom i zezwoleniom.

Aby nowe uprawnienie było stosowane odpowiedzialnie, warto rozważyć wprowadzenie lub rekomendowanie następujących zabezpieczeń:

1. obowiązek wskazania w uzasadnieniu uchwały lokalnych przesłanek zdrowotnych, społecznych lub porządkowych;
2. możliwość stosowania ograniczenia na terenie całej gminy albo tylko w jej części;
3. zasięgnięcie opinii gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
4. możliwość konsultacji z mieszkańcami i przedsiębiorcami;
5. analizę danych o interwencjach Policji, Straży Miejskiej, skargach mieszkańców oraz problemach społecznych;
6. obowiązek oceny skutków uchwały po określonym czasie, na przykład po 12 albo 24 miesiącach.

Takie zabezpieczenia pozwolą uniknąć stosowania ograniczenia automatycznie lub bez oparcia w lokalnych potrzebach.

Podsumowanie

Obecne przepisy pozwalają gminom ograniczać sprzedaż alkoholu „na wynos” w nocy, ale nie dają im wystarczającego narzędzia do reagowania na problem sprzedaży bardzo wcześnie rano.

Godzina 6:00 nie zawsze oznacza koniec ryzyka związanego z dostępnością alkoholu. Dla części osób może być momentem ponownego dostępu do alkoholu po kilku godzinach przerwy. Z punktu widzenia profilaktyki uzależnień, ochrony zdrowia i porządku publicznego gminy powinny mieć możliwość reagowania także na ten problem.

Wnoszę zatem o podjęcie prac legislacyjnych nad zmianą ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w kierunku umożliwienia radom gmin ograniczania sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w wybranym

przedziale czasowym rozpoczynającym się nie wcześniej niż o godzinie 22:00 i kończącym się nie później niż o godzinie 10:00 dnia następnego.

Serdecznie pozdrawiam,

Marcin Łowicki

Oświadczenie dotyczące danych osobowych:

Wyrażam zgodę na publikację moich danych osobowych w zakresie imienia i nazwiska.
Proszę o anonimizację pozostałych danych osobowych przy publikacji petycji oraz informacji o sposobie jej rozpatrzenia.

Marcin Łowicki